

Gäller för: Hud infektion vårdhotell och ögon

Giltig från: 2025-05-28

Innehållsansvar: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare

Giltig till: 2027-05-28

Granskad av: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare

Godkänd av: Eva-Marie Boman, (evmsv), Verksamhetschef

Tuberkulos - smittspårning vid möjlig smittspridning inom SÄS

Förändringar sedan föregående version

Ny rutin mars 2025.

Sammanfattning

Dokumentet beskriver tillvägagångssättet vid misstänkt smittspridning av tuberkulos (tb) från smittsam källa inom vårdenheter på SÄS.

Bakgrund och syfte

När en patient befunnit sig inom vården under smittsamt skede av tuberkulos utan att vårdhygieniska rutiner för tuberkulos tillämpats ska smittspårning inom vårdenheter göras. (Se [Tuberkulos - vårdhygieniska rutiner för vård av patient med misstänkt eller verifierad smittsam lungtuberkulos, SÄS](#) [1] samt [Luftvägsmitta – checklista vårdhygieniska rutiner, SÄS](#) [2].

Förutsättningar

Enligt smittskyddslagen är behandlande läkare ansvarig för smittspårning vid tuberkulos. Smittspårningen kan också överlämnas till ”annan hälso- och sjukvårdspersonal med särskild kompetens”, i praktiken oftast tb-sköterska på infektionsmottagning i samråd med tb-läkare.

- Vid behov, och alltid vid risk för större smittspridning, samråd med Smittskyddsenhet.
- Tidigt samarbete med Vårdhygien vid risk för smittspridning inom vården.

Smittspårningsupplägget kring tb-patient beskrivs närmare i Folkhälsomyndighetens [Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos](#) [3].

Smittsamhetsbedömning:

Smittspårningen i indexpatientens hemmiljö kan ge viktig information om patientens eventuella smittsamhet och utförs oftast först innan beslut om mindre nära kontakter ska smittspåras.

Barn, före puberteten, är i regel inte smittsamma. I sällsynta fall kan dock barn utveckla kavernös tb och då vara smittsamma.

Hög smittsamhet

Störst smittrisk föreligger vid hosta och mikroskopipositivitet i flera sputumprover. Även kavern på lungröntgen och snabb växt vid odling (indikerar riklig mängd bakterier i provet) talar för hög smittsamhet. Det ska finnas minst tre mikroskopinegativa sputumprover för att hög smittsamhet ska kunna uteslutas.

Låg smittsamhet

Odlingsverifierad tb i luftvägar som är mikroskopinegativ i sputum eller bronkalveolärt lavage innebär lägre smittrisk. Fynd av DNA från *M. tuberculosis*-komplexet påvisat med PCR i prov från luftvägarna innebär låg smittrisk om mikroskopi är negativ och lungröntgen varken visar kavern eller utbredda lungförändringar.

Utförande

Inledning

Smittspårning inleds vid misstanke om luftvägs-tb med diagnostiskt stöd i form av:

- kavern eller andra typiska tb-förändringar på lungröntgen eller
- prov från luftvägar eller ventrikelsköljvätska med något av följande:
 - positiv mikroskopi för syrafasta stavar
 - DNA från *M. tuberculosis*-komplexet påvisat med PCR
 - odling positiv för *M. tuberculosis*-komplexet

Klassificering av kontakter

Som närkontakt räknas person som haft långvarig, regelbunden och nära kontakt med den sjuke huvudsakligen familjemedlem, hushållskontakt och sexualpartner. En riktlinje som används internationellt är personer som haft mer än 8 timmars nära kontakt med högsmittsamt fall eller mer än 40 timmar vid låg smittsamhet hos indexfallet.

Som närkontakt räknas även personal vid högrisksituationer som bronkoskopi, spirometri, gastroskopi, intubation, andningsgymnastik och tandläkare om adekvat andningsskydd inte använts.

Som mindre nära kontakt räknas till exempel arbetskamrat, klasskamrat och **sjukvårdspersonal** som haft upprepade, men mer sporadiska kontakter med den sjuke.

Arbetsgång personal

- Smittspårningsansvarig fyller i smittsamhetsperiod på blankett ”[Tuberkulos smittspårningsunderlag](#)” [4] som skickas till VEC på respektive avdelning. VEC kopierar och delar ut till personal som ingår i smittspårningen. Glöm ej studenter, fysioterapeuter, arbetsterapeuter etc.
- VEC/tb-sköterska delar ut informationsblad om tuberkulos. [Tuberkulos - Information till patienter och närstående.pdf | Vårdgivarguiden \(vardgivarguiden.se\)](#) [5]
- Chef samlar in underlag och skriver sammanfattning (i exelformat) som skickas till infektionsmottagningen. Underlagen sparas på avdelningen alt. skickas till infektionsmottagningen.
- Smittspårningsansvarig tillsammans med tb-läkare avgör om någon exponerad ska provtas och eventuellt röntgas, vilket enligt ovan blir aktuellt vid mer än 8h nära kontakt med högsmittsamt fall samt vid högrisksituationer.

Arbetsgång patient

- Indexpatientens behandlande läkare, tillsammans med tb-sköterska och vid behov Vårdhygien, listar samvårdade patienter och bedömer vilka samvårdade patienter som kan vara aktuella att undersökas vidare.

Handläggning av exponerade

Smittspårning kring högsmittsamma fall är brådskande när det gäller yngre barn och immunsupprimerade i omgivningen. Exponerade barn under ett år bör undersökas första vardagen efter upptäckt och övriga barn <5år och immunsupprimerade inom en vecka.

För vuxna sker smittspårningen på infektionsmottagningen medan barn under 18 år remitteras till barnmottagningen.

[Smittspårningsjournal, förteckning över kontakter](#) [6] upprättas för samtliga patienter som får tb-diagnos. Om smittspårning ej bedöms aktuell anges det på blanketten och inga kontakter uppges.

Relaterad information

1. Tuberkulos – vårdhygieniska rutiner för vård av patient med misstänkt eller verifierad smittsam lungtuberkulos, SÄS
<https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/sas9642-738863596-356/surrogate>
2. Luftvägssmitta – checklista vårdhygieniska rutiner, SÄS
<https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/sas9642-738863596-278/surrogate/Luftv%c3%a4gssmitta%20e2%80%93%20checklista%20v%c3%a5rdhygieniska%20rutiner%2c%20S%c3%84S.pdf>
3. Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos (Folkhälsomyndigheten)
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/92e06754e3464636b1bdbb980378bcf3/rekommendationer-for-preventiva-insatser-mot-tuberkulos.pdf>
4. Tuberkulos – smittspårningsunderlag <https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/sas9637-1851817349-77/surrogate>
5. Tuberkulos - Information till patienter och närstående.pdf | Vårdgivarguiden (vardgivarguiden.se)
<https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/smittskydd/publikationer/tuberkulos-information-till-patienter-och-narstaende.pdf>
6. Smittspårningsjournal <https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/sas9637-1851817349-6/surrogate>

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Hud infektion vårdhotell och ögon

Innehållsansvar: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare

Granskad av: Daniel Svensson, (dansv14), Överläkare

Godkänd av: Eva-Marie Boman, (evmsv), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9637-1851817349-68

Version: 5.0

Giltig från: 2025-05-28

Giltig till: 2027-05-28